

MESINIK

MESINDUSE INFOLEHT nr 6 (80), detsember 2013

 EML
EESTI MESINIKE LIIT

Aasta mesinik 2013 on Ardi Asten

Antu Rohtla, Mait ja Aime Mardla –
EMLi esimesed auliikmed

Mesindusala ümarlaual kõneldust

Aivo Sildnik. Mesiniku magus elu

Ülo Lippa järjejutt Eesti mesinike reisist Ukrainasse

ESIMEHE VEERG

Mesindus on selline silmapaistmatu tegevusala ja valdkond, mis jääb tavaliselt teiste maaelu ja põllumajanduse suurtegiijate varju. Ikka nähakse esiplaanil piima- ja lihatoodangut, teraviljahindu või kartulisaake. Kui näiteks suur- ja väikepõldurid, see tähendab Eesti SUUR põllumajandus, maaelu arengukava MAK 2014-2020 toetuste jaotamise üle innukalt vaidleb, kiputakse mesindust hindama nii VÄIKESEKS, et see kaob suure taha lihtsalt ära. Eks mesinikud ise ole ka enamasti vaiksed nohinal toimetajad, kes meelsasti asjata prožektorite valgusse ja püüne peale ei trügi.

Ometi juhtub vahetevahel, et mesindusteemad pääsevad uudistekünnisest üle ja leiavad raadio-tele-trükikanalite kaudu üldrahvalikku tähelepanu. Enamasti on selle põhjuseks mõni mesindusega seotud häda või intriig. Olgu see siis mesilaste maailmaulatuselise massihukkumise, mille tausta kirjeldas värvikalt ka Tallinna kinodes linastunud film "Rohkem kui mesi", või lõppeva aasta varakevadel Brüsselis pikalt arutatud otsus piirata ajutiselt kolme mesilastele kõige ohtlikuma neonikotinoidi kasutamist Euroopa Liidu maades.

Detsembri esimestel päevadel on mesindus taas tähelepanu äratanud. Läbi meediakanalite toodi Eesti rahva ette sõnum, et teadlased on leidnud eesti mees ja suiras erinevate pestitsiidide jääke. See sõnum seab kahtluse alla meie senise lootuse eesti mee puhtusest. Samas taimekaitsetööde intensiivsus ja risk mesindusele ja mesindussaaduste puhtusele aina suureneb.

Pestitsiidijääkidega tegelemine algas märtsikuus, kui põllu-

Foto: Urmas Mikk

majandusministeerium eraldas Eesti Maaülikooli teadlastele vastavaks rakendusuuringuks raha. Eesmärgiks seati koguda andmeid selle kohta, kas ja kui suurel määral võib taimekaitsevahendite laialdane kasutamine ohustada mesindussaaduste kvaliteeti ja mesilaste tervist.

Selline uuring on oluline, sest tugevatoimeliste sünteetiliste taimekaitsevahendite kasutamine meie põldudel ja aedades aina suureneb. Näiteks rapsi kasvupind üha laieneb, ja eriti rapsipõldude rohke pritsimise tõttu kasvab oht mesilastele. Samas on teada, et tänu mesilaste tõhusale tolmeldamistööle rapsipõllul võib seemnesaak ja seemnete õlisisaldus suurenedagi kuni veerandi võrra. Lisaks on mesilaste tolmeldamisel tugev positiivne mõju ka paljude teiste põllu- ja aiakultuuride viljakusele. Taimekaitsetööl on vaja saavutada tasakaal, kus tagatakse nii taimede kui mesilaste tervis, aga ka mee ja teiste mesindussaaduste puhtus ja tervislikkus.

Osast mee-, suira- ja mesilas-

gal määral umbrohu- ja kahjuritõrjeks kasutatavate pestitsiidide jääke. Kuidas sattusid näiteks umbrohutõrjeks mõeldud glüfosaadi ja klopüraliidi jäägid juuni- või juulikuu mee või suira hulka? Kas tõesti õitsva umbrohu pritsimise tagajärjel teraviljapõldudel või kesal, kust mesilased töid saastunud nektari ja õietolmu tarusse? Või on nende pestitsiidide jäägid juba mullas nii kõrgel tasemel, et jõuavad taimemahla- ga nektarisse ja õietolmu?

Aga kui nii, kas siis meie seda- võrd saastunud mullaga põldudel kasvatatud teravili ja kartul on ikka pestitsiidijääkidest vaba ja sööjale ohutu? Ning sealt poleks enam pikk maa ka küsimuseni näiteks Eestis toodetud piima ja liha kvaliteedist. Loodame siiski, et asjad nii halvad ei ole. Sellepärast vajamegi ministeeriumi, ametkondade ning ka ühiskonna tasemel diskussiooni, kas me pole oma mõtlematu taimekaitsestrateegiaga kogu oma toidulauda ära rikkumas. Ja mida edaspidi ühiskonna tasemel selles suhtes ümber hinnata.

Mee- ja suiraproovides leiti ka taufuvalinaadi jääke. Ühelt poolt on see kemikaal mesinduses varroatoositõrjeks juba enam kui 20 aastat kasutatud Apistani toimeaine. Teisalt sisaldab sedasama toimeainet ka taimekaitses kasutatav putukatõrjevahend Mavrik. Kumba preparaadi poole siin süüdistavalt näpuga näidata, pole praeguseks selge. Aga tundub, et süüta pole ilmselt kumbki.

See mee- ja suiraproovide pestitsiidijääkide uuring jätkub ka 2014. a. Mida selle uuringu senistest tulemustest järeldada? Kindlasti seda, et mida vähem kasutatakse taimekaitsetööl

tugevatoimelisi keemilisi taimekaitsevahendeid, seda puhtam on keskkond meie mesilate ümber ja seda kvaliteetsemat mett me saame. Ka seda, et umbrohutõrjel kasutatavad glü-

fosaat ja teised herbitsiidid pole mesilastele ja mee kvaliteedile sugugi ohutud. Lisaks peaksime mõtlema sellele, et me oma mesilas näiteks mesilaste ravimisel ei kasutaks ka ise vääral

selliseid vahendeid, mis võivad kasu asemel kahju tekitada. Tark mesinik ei torma, vaid püüab järelemõtlikult ja targalt talitada.

Aleksander Kilk

TEGEVJUHT MÕTISKLEB

Aknast välja vaadates paistab seal vaid hall ja nukker ilm ja ainult mõnel päeval võib näha vilksatamas päikesekiirt. Sagedasteks nähtusteks hoopis tuuled-tormid.

Vaadates EMLi, tekib samuti selline nukker tunne. Organisationsioonis on hetkel 501 liiget, neist ca 100 aktiivsed. Pole ju paha?! Paljud tahavad organisatsiooni kuuluda vaid seepärast, et olla lihtsalt üks kõige suuremas Eestimaa mesindusorganisatsioonis. Tegevjuhina olen tänulik nendele, sest mida suurem on liikmeskond, seda rohkem mõeldakse siiski kaasa ja tahetakse olla üks kaasaraajajatest. Kasvõi passiivselt. Sest olgem ausad: kõigil ei ole võimalik osaleda vabariiklikel ühisüritustel, sest aeg ja raha teevad oma ettekirjutused.

Miks mul aga tekib nukker tunne?

Algatasin projekti mesinduskonverentsi korraldamisest. See oli jaanuar 2013. Olin optimistlik, ja siiski alles ka uustulnuk (minu esimene tööaasta täitus alles 1. aprillil 2013) ja seetõttu arvasin, et mesinikud tahavad tulla kaasa rääkima, kuhu suunas võiks liikuda Eesti mesindus. PRIAsse sai kirjutatud projekt, ja see rahastati, kusjuures projekti eelarves oli ka konverentsile kohalesõitjate sõidukulude kompenseerimine. Mis aga juhtus? Huvilisi vaid ca 70 inimest – kogu

sektorist. See oli minu jaoks väga- väga suur üllatus – ja kahjuks mitte positiivne.

Pidevalt kuulen, kuidas ei olda rahul küll liidu tegevusega, ministeeriumi suundadega mesinduse vallas ja palju muugagi. Aga kallid liidu liikmed ja ka teised, kes nüüd vaevuvad seda kirjutist lugema – kuhu te jääte siis, kui on võimalus sõna sekka öelda? Miks te ainult omavahel räägite ja kritiseerite? Miks te olete nii pessimistlikud ja arvate, et midagi ei muutu? Loomulikult ei muutugi, kui poete vaid oma tarude taha peitu. Olen pidevalt kutsunud kaasa arutlema ja oma ettepanekuid tegema. Miks neid nii vähe tuleb? Kas eksitab see, et kutse edastab inimene, kes on ise öelnud, et ta pole mesinik, ja kohe tekib kuvand, et mida see blondiin siis mesindusest üldse teab. Aga kas mina peangi teadma? Ei, mina loodan, et teie teate ja mina edastan teie sõnumi. Kõigepealt juhatusele, mis koosneb 7 inimesest, kes KÕIK on mesinikud ja oskavad kaasa rääkida. Aga kui sõnumit ei tule, siis ei saa ma seda ka edastada. Ja juhatus ei saa seda omakorda edasi viia vastavatesse ametkondadesse. Mõtisklegem selle üle...

Kurvaks tegi ka ühe liikme sõnavõtt Jänedal toimunud avatud üldkoosolekul, kus olid kohal kõik mesinike sügispäevadel osalejad ja kuulasid meie

arutelu. Ja nad pidid kuulma ühe meie liikme arvamust selle kohta, et EML JU MITTE MILLEGAGI ERITI EI TEGELEGI, kui AINULT mesindusprogrammi juhtimisega, mille rahastustuleb EList. Ja samas tehakse ettepanek EMLi liikmemaksu tõstmiseks. Milleks vaja tõsta?

Tagantjärele mõtlen, et vanajumal kaitses mind, sest mul oli hääl 95% ära ja ma ei saanud tõesti saali ees sõna võtta. Vastasel korral oleks arutelu vist väga emotsionaalseks läinud. Olen nüüd selle avalduse üle rahulikult järele mõelnud ja ega ma ei teagi, palju on selle konkreetse liikme avaldusele pooldajaid. Võib-olla enamus, võib-olla kümmekond. Eks aeg annab arutust...

Mõtisklen nüüd selle üle, et viga on vist minus kui tegevjuhina. Kas ma korraldan EMLi liikmeskonnale tõesti liiga vähe erinevaid üritusi ja ei ole osanud olla "vahelülik" liikmete ja juhatuse vahel? Võib-olla olen tõesti läbi ürituste korraldamise kallutanud liidu põhiteelt kõrvale ja osanud ka juhatuse liikmeid, kes peaksid mind n.-ö. korrale kutsuma, hoopis eksitada?

Usun, et aasta lõpp on tavaliselt aeg, kus me tahame oma sõnumit edastada, kus oleks kokkuvõtte lõppevast aastast ja nägemus uuest. Ka mina tahaksin anda hinnangut lõppevale aastale ehk teisisõnu hinnangut

sellele, kas EML üldse vajab tegevjuhti või on see vaid liikmete poolt tasutud liikmemaksu raiskamine. EMLil on hetkel 7-liikmeline juhatus, kes töötab vabatahtlikkuse alusel, ja võib-olla oli tegevjuhi palkamine viga.

Kui arvatakse, et EMLi tegevused väljaspool mesindusprogrammi (õppesõidud 2013: Taani, Soome, Leedu, Ukraina; 40-tunnised mesinduse ABC kursused Tallinnas ja Tartus, EMLi juurde Koolituskeskuse loomine ja sellele Haridus- ja Teadusministeeriumi koolitusloa saamine vastavalt eelnevalt välja töötatud koolitusprogrammidele, vabariikliku mesinduskonverentsi korraldamine, EMLi 1. suvepäevade korraldamine, suhtlemine kohalike mesindusseltside ja mesinike grupeeringutega, suhtlemine liikmetega, organisatsioonini atribuutika edasiarendamine jm. igapäevane tegevus) ei olegi üldse tegevused, siis tõesti – milleks on vaja palgalist tegevjuhti?! Võib-olla oligi koosolekul sõnumi edastajal õigus? Võib-olla tõsteti gi valesi liikmemaksu suurust ja tehti liikmetele liiga? Olenemata sellest, et liikmemaks ei kata ära kogu organisatsiooni üldkulusid ega hetkel võetud kohustusi ning tegevjuht koos juhatuse liikmetega peab leidma lahendusi. Olenemata sellest, et üldkoosolek vabastas liikmemaksust liikmed vanusest alates 75+, süvenemata eelnevalt infosse, et kavandatav tulu ei kata kulusid.

Jah, ma olen koos juhatuse liikmetega optimistlik ja loodan, et eelkõige meie staažikad liikmed hindavad meie tegevust ja mõistavad, et alati on võimalik oma liitu toetada ka sponsorluse korras, olenemata sellest, kui suur liikmemaks on kehtestatud või kas sellest on hoopis vabastatud.

Olen optimistlik ka selles osas, et meie õppesõidud siiski ei lõpe – vaatamata sellele, et minu tegevusele õppesõitude korraldajana kaevati Tarbijakaitseametile. Tegevjuhina tänan juhatust ja Koolituskeskuse nõukogu, kes jätkuvalt mõistavad õppesõitude korraldamise vajalikkust ja lubavad neid planeerida ka aastaks 2014. Enamik teist on kindlasti kuulnud lauset – *kas EMList on saanud reisikorraldaja?* See lause lõppes sellega, et meie tegevuse

kohta tehti kaebus ja kaebajaks oli üks meie liidu liige. Ja kuna meil ei ole tõesti litsentsi turismiseaduse mõistes, siis ei tohi me enam õppesõite korraldada osalejatele väljaspool liikmeskonda. Mõelgem nüüd ka selle üle. Meie õppesõidud on väga spetsiifilised ja ükski turismibüroo selliseid ei korralda. Ja kõik turismibürood on orienteeritud ettevõttele (sh. kasumile). EMLis on olemas vajalik *know how* (teadmised ja oskused). Miks me peaksime võtma vahelülks turismibüroo ja aitama neil kasumit teenida? Kasum läheks neile, aga meie EMLi töömeeskonnast teeksime ära ettevalmistava töö õppereisi korraldamisel ja tegelikult ka läbiviimisel. Meie teeme töö, aga.... Miks meie hulgas on küll inimesi, kes tahavad meie tegevusele jalga ette panna?

Tegevjuhina on mul aga hea meel, et kevadel valitud juhatus, hoolimata väga erinevatest isiksustest ja töömeetoditest, on saanud oma tööüritusi siiski sisse. Koosolekud toimuvad tihti ja väga tõsiselt, ja kokku ei saada mitte n.-ö. "linnukese" pärast. Erimeelsused räägitakse lahti ja vastuvõetud otsused peegeldavad enamuse arvamust. Ja ütlen täiesti ausalt: iga koosolekuga läheb omavaheline koostöö järjest paremaks ja konstruktiivsemaks. Koosolekute protokollidega saate tutvuda meie kodulehel liikmetele mõeldud osas. Ma ei tea, äkki sellele aitab kaasa seegi, et koosolekutel osalevad väga aktiivselt ka meie revisjonikomisjoni liikmed ja aitavad mõelda kaasa igapäevaste tegevuste korraldamisel.

Suur aitäh neile, kes minuga on oma mõtteid ja muresid jaganud ning minu tegevusi toetanud. Neid inimesi on mulle endale üllatuslikult palju. See on igapäevase töö pluss-pool. Tunnen ise, et olen liidule siiski vajalik.

Ja ütlen jätkuvalt: kõik ettepanekud ja ideed on alati teretunud, kui nende eesmärgiks on EMLi kui organisatsiooni arendamine.

Muu info, mis räägib EMLi sündmustest järgmisel aastal, leiata sellest infolehast erinevate artiklite või reklaamkuulutuste alt. Toimunud ürituste kohta saate infot meie kodulehelt.

Aga alati olete oodatud lisaküsimusi esitama minu telefonil 50 29 006 või e-kirjaga: mesilaspere@gmail.com

Ilusat aastavahetust ja optimistlikku suhtumist ning mõistlike soovide täitumist aastal 2014.

*EMLi tegevjuht
Marianne Rosenfeld*

MESINDUSALA ÜMARLAUD PÖLLUMAJANDUSMINISTEERIUMIS

Põllumajandusministeeriumis toimus 4. novembril 2013. a. mesindusala ümarlaud, millel osalesid ministeeriumi, Veterinaar- ja Toiduameti, Eesti Mesinike Liidu, Eesti Kutseliste Mesinike Ühingu ja Saaremaa Meetootjate Ühingu esindajad. Arutelu juhtis ministeeriumi põllumajanduse- ja maaelupoliitika asekancler Illar Lemetti. Ümarlaua esimeses pooles osales ka minister Helir-Valdor Seeder.

Mesinike algatatud ümarlaua kokkukutsumise peamiseks põhjusteks ja mureks olid mesilaste terviseriskid ja hukkimine nii taimekaitsemürkide kui ka ohtlike mesilashaiguste tõttu. Samuti tehti ettepanekuid, kuidas parandada PRIA mesilate registri tööd ja kasutatavust. Pändi ette pikendada rohumaade niitmise tähtaega senisest juuli lõpust augusti lõpuni. Põhjus on selles, et õitsvate taimekoosluste liiga varase niitmise vähendatakse mesilaste, aga ka kimalaste ja teiste kasulike putukate korjevõimalusi suve lõpus. Tehti ka ettepanekuid seadusandlike aktide muutmiseks mee väikeses koguses esmatootmise (nn. 15 pere reeglid) ning mee esmatootmise ja käitlemise nõuete rakendamise osas, samuti mesilasemade tõupuhta paarumise tingimuste väljaarendamiseks.

Üks mesinike olulistest ettepanekutest oli, et riik rakendaks mesinikele mesilasperede arvu alusel makstavat otsetoetust sarnaselt mitme teise maaelualdkonnaga. See väljendaks riigi tunnustust mesindusele kui tegevusalale, mis toob mesilaste tolmeldamistegevuse kaudu suurt kaudset tulu aia- ja põllukultuuridele ning looduslikele

taimekooslustele. Teisalt stimuleeriks see mesinikke registreerima oma mesilad PRIA registris.

Ümarlauaks oli kavandatud kaks tundi, mis võimaldas arutada vaid mõnda kõige kiireloomulisemat teemat. Taimekaitsetööde ohtudega seoses käsitleti ühelt poolt nende tööde käigus tehtavaid vigu ja mesilaste hukkimise korral toimuva ametliku menetlusprotsessi venimist. Juba hukkunud mesilaste proovivõtu eeskiri on ebamäärane ja tihti pole inspektoril kohe aega kohale tulla. Teiselt poolt on mesilaste hukkimise põhjustaja väljaselgitamine ja ametkondlik menetlus sageli hambutu, kui kannataja mesinik ei näita näpuga konkreetsele süüdlasele-põllupriksijale.

Üldiselt on mesinikud ja põllupidajad hakanud taimekaitsetööde osas varasemast rohkem omavahel suhtlema ja asju arutama. Kahjuks on ka erandeid. Taimekaitsetöödel tekkivate konfliktide põhjuseks on enamasti mesiniku ja põllumehe vahelise kontakti puudumine. Ministri määruse kohaselt peaks mesinik oma mesilast teavitama kõiki mesilast 2 km raadiuses tegutsevaid põllumehi. Aga paljude põllukasutajate kontaktandmeid, näiteks telefoninumbrit, on mesinikul väga raske saada.

Arutelu käigus leiti, et põllumehed peaksid senisest palju rohkem saama mesinike kontaktandmeid PRIA mesilate registri kaudu, ja registri kasutatavus peaks paranema. Ministeeriumi poolt leiti, et ministri määrust taimekaitsetööde ja mesiniku teavitamiskohustuse kohta võiks muuta paindlikumaks. Näiteks loetaks mesinik oma naaber-põllumehe teavitamiseks mitte

ainult neile otse teate edastamisega, vaid ka siis, kui tema mesila ja kontaktandmed on mesilate registris kirjas ja sealt põllumehele kättesaadavad. Samas võiks ka mesinikud saada põllumeeste kontaktandmeid PRIA põllumassiivide registri kaudu.

Mesilaste hukkimise üheks oluliseks põhjuseks on mesilashaigused. Kuidas luua hästi toimiv ja suutlik mesilashaiguste seire- ja tõrjesüsteem? Vaja oleks nii mesilashaigusi tundvaid veterinaartöötajaid kui ka rahalisi vahendeid. Eeloleval talvel kavandatakse läbi viia mesilashaiguste-alane täiendkoolitus, millel osaleks kuni sada veteraari ja veterinaarametnikku. Siiski oleks EMLi hinnangul nende veteraride kõrval vaja ka mesilashaiguste-alase täiendõppe saanud mesinikke kui mesinduse asjatundjaid. EML on pakkunud välja, et need võiksid olla näiteks piirkondlikud usaldusmesinikud, kes oleksid mesilashaiguste ohjamisel abiks nii mesinikele kui ka veteraridele. Loomulikult on ka mesinikel endil väga oluline tunda mesilashaigusi ja nendega valdavas osas ise toime tulla.

Ümarlual arutati veel põgusalt rohumaade niitmise tähtsust hilisemaks lükkamise küsimust, samuti mesinikele toetuse maksimise teemat. Kuna ümarlauaks kavandatud aeg oli napp, otsustati aruteludega jätkata järgmisel ümarlual jaanuari alguses. Seni jätkub ametnike ja mesinike esindajate jooksev koostöö teemapõhistes töögruppides, eelkõige taimekaitsetööde, mesilashaiguste ning meetootmise ja -käitlemise küsimustes.

Aleksander Kilk

EESTI MESINIKE LIIDU KOLM AULIIGET

Eesti mesinike sügispäevade raames Jänedal 23. novembril toimunud EMLi üldkoosolekul otsustati omistada kolmele teenekale liikmele EMLi auliikme nimetus. Need EMLi ajaloo esimesed auliikmed on Antu Rohtla Viljandimaalt ning Mait Mardla ja Aime Mardla Lääne-Virumaalt.

Antu Rohtla ei vaja enamiku Eesti mesinike jaoks tutvustamist. Teda teatakse kui väga kogenud mesindusala nõuandjat, lektorit-kuldsuud, teadlast... Antu Rohtla sulest on ilmunud palju mesinduslaseid kirjutisi nii raamatute ja brošüüride vormis kui ka artiklitenä ajakirjades või ajalehtedes, sealhulgas Mesinik-lehes. Antu Rohtla oli 1992. a. üks EMLi asutajaliikmetest ja on olnud jätkuvalt aktiivne EMLi tegevuse edendaja läbi

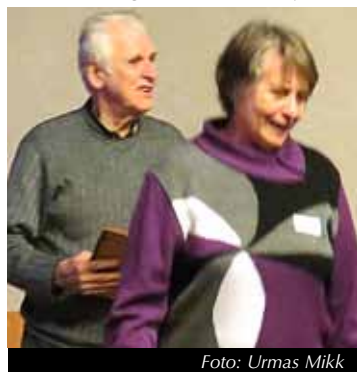

Foto: Urmas Mikk

aastate tänaseni. Kahtlemata on Antul suur roll ka Karksi kandi ja laiemalt Mulgimaa mesinike seltsielu ja kokkuvõetamise õhustaja ning mesinike eestvedajana.

Juba läbi üsna mitme aastakümne on Mait ja Aime Mardla kandnud hoolt Porkuni suurmesila eest. Alustades Rakvere Metsamajandi otsuse alusel Porkunisse majandimesila rajamisest kuni tänase oma tootmismesila edendamiseni on nad pühendanud mesilastele ja mesindusele lugematuid inimpäevi. Mardla-pere mesinduse arendamise töö on ulatunud paljude mesinikeni ja kaugele üle nende kodumesila piiri. Hulk noori mesinikke on ametit õppides saanud just Porkuni mesilas olulise osa oma esimestest praktilistest kogemustest ja õpetusest. Mardla-pere pikaajaline mesinduskogemus ja mesilaste elu põhjalik tundmine on see tarkus, mida annab jagada ja millest paljud mesinikud on osa saanud.

Mait ja Aime Mardla on juba alates EMLi algusaastatest olnud igati toeks ja aidanud kaasa EMLi arendamisele ja tegevusele. Vaatamata oma suurele töökoormusele mesilas, on nad alati leidnud aega mesinike ürituste korraldamiseks või EMLi ettevõtmistes

Foto: Urmas Mikk

aktiivseks osalemiseks. Porkuni mesila on olnud juba palju aastaid EMLi külaliste ja mesindushuviliste jaoks üheks kõige enam külastatavamaks mesilaks. Porkuni mesilamaja teise korruse ruumikas nõutuba on kuulnud palju pikki ja põhjalikke arutelusid või ka tuliseid vaidlusi selle üle, mida ja kuidas mesinduse edendamiseks targasti toimetada. Tuletagem või meelde EMLi poolt ligi kakskümmend aastat tagasi Porkunis korraldatud Eesti mesinduse esimest ümarlauda, mis viis meie mesinduse uude arengusse.

Soovime EMLi aumesinikele tugevat tervist, ikka nooruslikku hinge ja energiat, et mesindust edendada nii enese kui ka meie kõigi ühiseks kasuks ja rõõmuks.

*EMLi juhatuse nimel
Aleksander Kilk*

TÄNUAVALDUS

Tallinna Nõmme Gümnaasiumi 11. loodusklassi õpilane Loviisa Lees tegi riigieksami tasemel hinnatava uuringu "Mesilased, nende suremise põhjused ja selle mõju inimestele". Selle üks osa oli küsimustik, millele vastasid Jänedal ka meie mesinikud.

Loviisa saatis EMLile tänukirja, milles kirjutab: Suur aitäh, et võimaldasite mul küsitlust läbi viia. Sain vajaliku hulga vastuseid ja olen tänulik kõikidele vastajatele.

2013. AASTA MESINIK 2013 ON ARDI ASTEN

Foto: Urmas Mikk

Ardi Asten on Olustveres mesinikuhariduse saanud professionaalne mesinik, kellel enam kui 25 aastat praktilise mesindamise kogemust. Tema Väandra lähedal Kurgjal asuv tootmismesila on Eesti üks suuremaid ja kaasaegsel tehnoloogilisel tasemel tegutsev pere-ettevõtte, kus on harrastatud nii mahe- kui ka tavamesindust. Mesindus on Astenite perele ühest küljest küll ettevõtlus ja elatusallikas, kuid hoopis enam on tegemist läbi mitme põlvkonna kestnud elulaadiga: mesilasi pidas juba Ardi vanaisa, kelle talus pojapoeg nüüd toimetab.

Ardi Asteni juhtimisel käivitati mesindusinventari tootmise

ettevõtte, mis aitab parandada Eesti mesilate tehnilist taset. Ardi Asten on läbi aastate olnud EMLi aktiivne liige ja aidanud ühe eestvedajana kaasa Eesti organiseeritud tootmismesinduse edendamisele.

Ardi Asteni esitas Aasta Mesiniku kandidaadiks Madis Mutso, kes lisaks Ardi mesinduslasele pädevusele rõhutas, et Ardi on sõnapidaja, uuendusmeelne ja jagab oma teadmisi tõelise mentorina ka teistele.

Soovime 2013. Aasta Mesinikule Ardi Astenile palju isiklikku ja mesilasteõnne!

EMLi juhatuse

MESINIKU MAGUS ELU...

Mesiniku kalendriaasta on taas lõppemas ja sobilik teha väike kokkuvõtte. Ikka plussid ja miinused kirja ning hinnang tegevusele.

Mesilasperede talvitumine

Minu 30 mesilasperet jäid eelmisel sügisel talvituma enamjaolt noorte emadega ja kahe-korpuselistes plasttarudes. Mesilaspered talvitusid 100% ja väga tugevatena. Märtsis oli korras hirm, et sööta võib hiliise kevade tõttu väheseks jääda. Söödavarude täiendamine oli probleemne, sest pudersööda andmiseks lihtsalt puudusid vastavad tehnilised vahendid – mõtlen vastavat raamistikku katuse ja korpuse vahel. Samas ei olnud ka aega ja võimalust nende kiireks valmistamiseks. Otsisin siis taas välja plastist kastsöödanõud ja asetasin ümberpööratult pesa peale. Pesa katva kile serva keerasin nurgast veidi kahekorra, et mesilased pääseksid sööta nosi-

ma. Tundus piisavalt hea lahendus, ja vajadusel kasutan seda võtet uuesti.

Mai algul olid pered nii tugevad, et mõnele oleks võinud juba kolmanda korpuse lisada. Minu tööd ja tegemised olid andnud aluse mesilasperede heaks talvitumiseks, selles olin kindel.

Põleng mesilas

Esmane rõõm hästi talvitunud mesilaste osas oli aga üsna üüriline. 10. mail olin Tartus mesinike koolitusel, minul hea tuju ning ilmgigi akna taga päikeseline. Koolitusjärgsel päeval läksin siis kodumesilasse, et olukorda taas hinnata...

Vaatasin juba kaugelt, et küll on tubli naabrimees, maapinna isegi tarude vahetus läheduses üles kündnud. Et kuidas ta seda

suutis, ise ta ju pelgab mesilasi? Sain veel natuke lähemale ja siis mõistsin, et ei mingit tänapäevast maaharimist. Ikka alepõllundus. Vähemalt pool hektarit oli põlengu ohvriks langenud. Aga minul oli seal seitse tugevat mesilasperet! Kusjuures eelmise aasta keskmine saak kodugrupis oli ikka väga kõrge,

Naabri alepõllundus autori mesilas.

võrreldes teise grupi keskmisega. Lisaks olin sinna täiendavalt koondanud uued põhjad ja plastkorpused, et kogu grupp oleks kodu läheduses üheilmeline. Seitsmest perest olid alles viis, ja needki põlengust vigastatud korpustega. Uued korpused ning põhjad olid kõik haihtunud. Neid lihtsalt ei olnud enam! Kus varas ei võta, sealt võtab tuli! Ainult põhjavõrgu kinnitamise kruvid veel leidsin...

Põleng oli ilmselgelt väga tugev, sest paarist läheduses olnud autorehivist olid järel ainult traadid. Imekombel oli viis peret suurest tulest puutumata jäänud. Ilmselt päästsid tarude ees maas olnud suured

See, mis põlengust maha jäi.

vineertahvlid, mistõttu kulu ei süttinud. Põleb ju nii plast kui ka mesi, rääkimata puidust euroalustest.

Sättisin siis samumud naabrimehe puidutöökoja poole, kus ta parasjagu tisleeritööd tegi. Kutsusin teda tekkinud olukorda hindama, mida ta paraku ei soovinud teha. Selgitas, et oli pannud puidujääkide

kuhja põlema ja ise tööle naasnud. Ühel hetkel oli aga tekkinud kulupõleng, ja sinna minu maine- ja elusvara läks.

Soovitas esitada arve. Selge see, et ise rõõmustad allesjäänud varanduse üle ja egas süüdistused ei anna enam midagi tagasi. Siinkohal olgu öeldud, et vastavad eeskirjad lõkke tegemiseks on tavaliselt omavalitsuste poolt kehtestatud ja nende järgimine on kohustuslik. Ja on suur vahe, kas teed lõket või põletad prahti (näiteks puidutöötlemise jääke)!

Uuris sin ja kogusin siis infot kahju määramise osas ja tegin seda tõesti äärmiselt tagasihoidlikult. Ei ma liitnud sinna kõiki toiminguid ja materjale olukorra taastamiseks, rääkimata saamata jäänud tulust. Minimaalselt sain kahjuks 800 eurot. Kui siis selle numbri naabrimehele teatavaks tegin, ei uskunud ta, et mesindus nii kalline tegevus on. Küsis, et kus sa nii palju raha said, et inventari ostsid? Ja pealegi: tema ei näinud mesilaplatsil kohe mitte midagi, tõesta, et seal oli inventar ja pered hukkusid. Sinnapaika meie ajaarvamine jäi, kuigi oleme 18 aastat kõrvuti elanud.

Mesilaste mürgistamine

Olukord kodugrupis tundus kontrolli all olevat ja suur kogus mett juba vurrutatud, kusjuures minu piirkonnas nii varast saaki tavaliselt ei saa. Allesjäänud viiest mesilasperest moodustasin uute mesilasemadega korduvalt uusi peresid.

Läksin siis 2. juulil, paar päeva pärast noorte emade puurist vabastamist, nii kella 10 paiku olukorda kontrollima, ja taas üllatus. Taru ees, n.-ö. tarupeegil, oli maas mitu liitrit surnud lennumesilasi. Sama oli olukord

ka teiste peredega, laibad igal pool, paljudel veel õietolmukogumid tagajalgadel. Kõik viitas mesilaste keemilisele mürgistusele. Ühes noores peres oli ka mesilasema hukkunud, teistel veel elus. Oli peresid, millele olin lisanud juba kaheksanda korpuse. Hiljem olukord hinnates olid kolm ülemist meekorpust mesilastest tühjad. Seitsmekorpuselises peres vastavalt kaks korpust.

Teadsin, et enam kui 3 km kaugusel on õitsev rapsipõld, kuid seda väga ulatusliku teraviljamassiivi taga. Ja minu kodugrupi mesilaste esmane korje toimus hoopis vastassuunas, sest seal oli piisavalt raiesmikke ja ka looduslikke rohumaid. Kuidas siis nii, et laibad taru ees?

Kuhu abipalvega pöörduda? Siinkohal olgu märgitud, et minu mesilaspered on PRIAs registreeritud. Esmalt ikka valla volitatud veterinaari poole. Kuid kas tema number on telefonis? Ei olnud, kuigi tunnen inimest juba aastaid. Otsisin siis vajalikku numbrit mitmete teiste

inimeste kaudu ja lõpuks leidsin selle. Veterinaar oli aga hoopis valla teises otsas teel sigalasse, seega sel päeval me temaga ei kohtunud. Siis otsisin kontakti maakonna põllumajandusameti spetsialistidega. Igati olukorda mõistvad inimesed, kuid oleksid saanud hindama tulla alles järgmisel päeval. Selleks ajaks olin juba võtnud ühendust kolme lähima põllumehega ja uurinud võimaliku mürgistuse võimalusi. Üks nendest teadis juba tekkinud olukorrast, sest rapsipõllu lähistel oli veel teisigi mesinik-

ke. Ja nendest üks oli samuti märganud mesilaste kõrget suremust. Sama olukord oli ka Jäneda küla keskel ühe teise hobi-mesiniku mesilas, kes ei suutnud mõista, miks pered on järsku nõrgaks jäänud. Tegin ka seal kiiresti mõned fotod, et olukorda jäädvustada. Mobiil ei ole just parim fotoaparaat, aga enamjaolt siiski kaasas. Siinkohal olgu mainitud, et vähemalt kuue kohaliku mesiniku mesilaspered jäävad ühisele korjealale. Et asi ametliku käigu saaks, tuleb mesinikul kirjutada vastav avaldus põllumajandusametile. Õnneks on kodugrupis arvuti kasutamise võimalus, ja tegin ka avalduse ära. Selleks, et olukorras täit selgust saad, olin juba kahe mobiili akud tühjaks rääkinud... Et mida teha olukorra fikseerimiseks ja võimalike lahendite leidmiseks.

Järgmisel päeval külastasime koos veterinaari ja taimekaitse spetsialistiga rapsipõllu vahetus läheduses paiknevat teise mesiniku mesilat. Samad sümptomid, mis minugi mesilas, kuigi mesilased olid suure hulga laipu tarupeegilt juba koristanud. Hilisemas mõotmises selgus, et minu kodugrupp paikneb rapsipõllust veelgi kaugemal kui esialgu arvatud 3 km – täpsemalt 4,1 km. Seega ei pea põllumees mind mistahes preparaadide kasutamisest teavitama!

Täitsime hulga pabereid ja kogusime taruesiselt surnud mesilasi analüüsiks. Paralleelproov jäi minu sügavkülmikusse, seda hilisemateks vajadusteks. Kahjuks ei taibanud ma koguda eraldi prooviks õietolmuga mesilasi, et hiljem

Mürgistusse surnud mesilased taru ees.

määrata õietolmu päritolulaim.

Sellel päeval ei olnud minul enam midagi teha, sest spetsialistid jätkasid menetlust iseseisvalt. Nüüdseks oli kulunud kaks päeva kasulikku tööaega, mis läks mesinikule lihtsalt kaduma.

Mida veel teha, et olukorra tõsidust tõestada? Kontrollida mee kvaliteeti?

Kolmandal päeval võtsime koos Lääne-Viru VTA spetsialistidega tarudest meeanalüüse, selgitamaks mee võimalikku saastumist. Täitsime taas pabereid... Tänu neile aktiivse hoiaku ja samuti hilisema vastuse eest, et mesi ei sisaldanud mesilasi surmanud insektitsiidi jääke.

Möödus ca 10 päeva.

Labor selgitas kahe mesiniku mesilaste surma põhjustaja, milleks oli üheselt dimetooat ja selle laguprodukt ometoaat, mis on taimekaitsevahendi Danadim 40 või Perfekthion 400 toimeaine.

Seega sai mesilaste surma põhjus mustvalgelt paberile kirja. Kuid kes oli insektitsiidi kasutaja? Ja on väga tähelepanuväärne, et kasutaja jäigi tegelikult selgusetuks. Pikalt viibinud vastuses selgus, et kahtlusaluselt suvirapsipõllult võetud taimede proovis dimetooadi jääke ei leitud! Ja ongi kõik. Ei ole kasutajat, ei ole ka põhjusta-

jat, kuigi surma põhjus oli laboris analüüsitud. Siinkohal tasub lisada, et eeldatav kasutaja siiski kasutas seda preparaati, kuigi väidetavalt hoopis kaugemal põllul. Aga Aasta Põllumees 2007 tahab ka majanduslikult toime tulla, ja seda ta kindlasti tulebki, kuigi teiste arvelt. Nii kaua,

kuni on raha kemikaalide ostmiseks ning neid kasutatakse juhendi alusel, ei juhtu mürgitajaga midagi! Paraku mesilased ei loe seda juhendit, millest on tehtud nende kasutamise esmane õigustus, ja mesilased hukuvad endiselt, seda koos looduslike tolmeldajatega.

Mesinik ja tema müüdav toodang
Mõned päevad tagasi olin Tallinnas ja vahetult enne rongi väljumist käisin Balti jaama turult läbi, et kas ka mett müüakse.

Ja turu väravas oligi üks mulle tundmatu vanem härrasmees talutoodangut müümas. Rõõmustasin, et ikka tõeline eesti talumees, müüb talus toodetud mett. Kusjuures väga soodsa hinnaga, ainult 5,5 eurot kilo. Pakend oli natuke tagasihoidlik, aga eks hind ka sellest moodustub. Taruvaiku sisaldav mesi pidi olema veidike kallima hinnaga, aga enne ostu pakuti seda lahkelt maitsta. Olen ise aastaid jõulude aegu meele taruvaiku lisanud ja mõtlesin, et ongi hea, saab võrrelda.

Kuid tulemus ei olnud ootuspärane. Taruvaigumesi, mille mesinik väitis selle olevat, see kohe mitte ei olnud. Rääkimata väitest taruvaigu sisalduse ja selle lisamise tehnoloogia kohta.

Esimene väide oli, et mesi sisaldab 10% taruvaiku. Küsisin, et kuidas ta seda taruvaigu mett siis valmistab. Sain vastuseks, et kraabib liistudelt ja sulatab koos meega. Nimetamise järgselt oleks ehk tõesti taruvaigu maitset aimanud, kuid sedagi ainult asjatundjana. Kui küsisin, et kuidas tal nii palju taruvaiku on, et segada 1000 grammi mee sisse 100 grammi taruvaiku, siis vastust ma ei saanud... Sellised müügi-mehed tekitavad heade tarbijate teadlikkuses tõsist segadust!

Mida võiks nendes juhtumistes õpetlikku olla?

Esiteks. Iga mesinik teeb küll parima, et tema tegevus oleks positiivse tulemiga, kuid miskipärast lõpptulem ei pruugi selline olla. Piisab ühest limiteerivast tegurist, mis ei ole mesiniku poolt otseselt kontrollitav, ja kahju saabki mesinik ise.

Teiseks. Tugevad ja terved mesilaspered on kõrge meesaagi tootmise eelduseks. Hoolimata kõikidest tagasilöökidest, oli minu mesilaste meesaak pere kohta rekordiline. Jään rahule.

Kolmandaks. Paljudel juhtudel jääb mistahes konflikt lahendamata ja võib tuua uusi täiendavaid konflikte. Sageli ei piisa sellest, et üks osapool soovib konflikte vältida või/ja lahendada. On selliseid "väikesi" inimesi, kes ei näe endal kunagi süüd! Nad lihtsalt ei soovi oma tegude eest vastutada, olla ausad ja solidaarsed.

Neljandaks. Kui palju teeb mesinik tegelikult tööd, mille eest ta ei saa tasu? Kui suur osa rahast, ajast, tervisest, mesilastest, toodangust jne hävib? Julgen väita, et enamik väikemesinikke maksab oma tege-

vusele tegelikkuses peale. Ja seda niikaua, kuni riik ei arvesta kaudset tulu, s.o. mesilaste tegevust õistaimede tolmeldamisel.

Viidendaks. Kas on ikka loomulik ja põhjendatav, et suuropollumehe poolt toodetav on ainuõige võimalus olla majanduslikult jätkusuutlik? Eesti ei peaks seda teed minema, mis mõningatel juhtudel ekslikult käidud. Kui häälekalt me seda endale teadvustame?

Kuudendaks. Mida rohkem varjame meie huve kahjustavate tegureid, seda madalama jätkusuutlikkusega oleme. Ehk siis niikaua, kuni me ei anna endale täit ülevaadet mesinduses valitsevast olukorrast, oleme paigaltammujad. Ja see kehtib ka väikemesiniku kohta, kes arvab, et temast ei sõltu midagi. Sõltub küll, ja veel väga palju! Professionaalset suurmesinik "nutab", aga suudab mõne aja jooksul tekkinud ebasoodsa olukorra taastada, olgu see siis tema poolt põhjustatud või mitte.

Seitsmendaks. Miskipärast oleme arvamusel, et probleemiks on peamiselt suviraps ja selle viljelemisel kasutatavad keemilised taimekaitsevahendid. Et kui ikka juhendi järgi pritsida mistahes teistel kultuuridel mistahes preparaati, siis mesinik ei pea kartma. Paljudel juhtudel ei ole küsimus enam õistaimedes ja õitsemisajast, vaid leidub hoopis teravamaid probleeme, mis võivad meile osaliselt teadmata olla.

Kaheksandaks. Meil ei ole ühest meetodikat mesiniku kahjude määramiseks, olgu see siis mesilaspere häving naabri või kontrollimatu loodusjõu tõttu. Ja kes on ekspert? Jah, karude osas oleme midagi saavutanud, aga paljudel teistel juhtudel oleme ikka riskiettevõtjad.

Üheksandaks. Mistahes kontrollid ja normid/reeglid on tegelikult vajalikud. Nende esmane ülesanne ei saa olla piirangute loomine, vaid kvaliteedi tagamine nendesamade näitajate alusel. Paljudel juhtudel väidame ja usume, et teeme kõik toodangu kvaliteedi tagamiseks, aga kas see ikka on nii? Viimane kirjeldatud juhtum turuvärvast seda paraku ei kinnita.

Kümnendaks. Kvaliteet, kvaliteet, kvaliteet!

Mõned tõrvatilgad minu selle aasta meepotis!

Kas selles aastas midagi positiivset ka oli? Ikka oli, ja eks need teatud mõttes ka tasakaalustavad miinuspooled. Maikuu atesteeriti mind taas mesinduskonsulendiks (V tase) ja oktoobris toimus Apimondia suurürituse külastamine Kiievis. Emotsionaalselt mõjusid mõlemad hästi. Mõneti kurb on vaadata sündmusi Kreštšatnikul ja suurriigis, mis alles püüdleb meile juba kättesaavutatute poole. Samal väljakul kõrguvas hotellis viibides tundus nende elu küll kallis, aga piisavalt rahulik. Nüüd siis natuke revolutsioonilisem aeg...

Kokkuvõtteks

Eesti mesinikel endil on siiski palju võimalusi, et luua olukord, mis võimaldab meil reklaamida eesti mett kui eripärast ja kvaliteetset toodet. Seega peame ise olema aktiivsed, mitte lootma, et küll keegi olukorra lahendab. Kui kaotame kvaliteedis, ei aita meid enam keegi.

Hoidkem eesti mesiniku ja eesti mee mainet! Tervist mesilastele ja mesinikele endile!

*Aivo Sildnik, mesinik Jänedalt
Autori fotod.*

REIS EELMISESSA SAJANDISSE

(Algus eelmises "Mesinikus")

Ülo Lippa

3. päev, pühapäev, 29. september

Pühapäevale kohaselt on äratus veidi hiljem, kuigi vähemalt mina oleksin tunnikese veel tukkunud. Hommikueine kõrval kohvi hankimisel on automaadi juures järjekord nagu nõukogude ajal. Nimelt annab masin visa järjekindlusega vaid kolmandiku tassitäie. Ukraina keele mõistmisega on ka raskusi, seepärast läheb hulk aega taipamiseni, et muljume valet nappu.

Kõht täis, alustame kultuuriväärtustega tutvumisega, püüdes sisse saada Lutski lossi, mille pilt on 200-grivnasel rahatähel. Nähtavasti peavad ka lossielanikud pühapäeva, sest sisevaade jääb suletud uste tõttu nägemata.

Ebaõnnest hoolimata jätkame kultuurilainel, üritades leida armastuse tunnelit. Proosalisema kirjelduse järgi on tegu vana raudteetammiga, mille kohale võrased pidi kokkukasvanud puud moodustavad kauni võlvkäigu. Paraku ei õnnestu ka see, puidutööstuse kõrvalt leiame raudteeotsa küll üles, aga kohalike kinnitust mööda on kaunis võlvialune mitme kilomeetri kaugusel. Vaatamata entusiastide protestile, kes oleksid valmis need kilomeetrid jala läbima, käsib Marianne bussi ringi keerata ja teeme peatuse hoopis ühe küla kiriku juures. Seal läheb kõige paremini, lubatakse pildistada

Meie buss ja osa reisieltskonnast. Autor: Ülo Lippa

ja filmida nii ümbrust kui ka parajasti toimuvat teenistust. Püha õhkkond laseb jumalikul paistel langeda Leili peale, kes jääb ammulisui vahtima Jüri Luguse näoga ilmutust. Jüri ju meie reisigruppi ei kuulunud ning Leili teada pidi rahumeeli Eestis viibima. Mõnevõrra hiljem selgub aga märksa maihem tõi: nimelt on Jüri koos perekond Valtiniga omal käel Ukrainasse saabunud ning nad sõidavad oma väikebussiga juba hommikust peale meiega kaasa.

Suundume edasi Žitomiri poole, kaherealine konarlik tee on asendunud neljarealise ja sama konarlikuga. Ilmselt on asfalt pandud maha labidaga ja vaid sel eesmärgil, et tee ei tolmaks. Žitomirist Kiieveni jääb veel sadakond kilomeetrit, seega peatusi enam plaanis pole. Linnast läbisõidul võime bussiaknast jälgida korrusmajade otsaseinte soojustamist Ukraina moodi. Kui meie oleme harjunud nägema, et penoplaattidega kaetakse terve paneelmaja ots, siis siin tellib töö iga korteriomanik eraldi, ja mõni ei telli üldse. Nii ongi paljude

korrusmajade seinad mitmevärviliste lappidega osaliselt kaetud.

Pealinnapoolne teeserv moodustab katkematu turu, müüakse peamiselt puravikke ja saunavihtasid. Mõni on omale tee äärde lauajuppidest kokkuklopsitud elamisegi sättinud, ilmselt teeb öösel vihtasid ja korjab seeni ning päeval

müüb. Vihtade kvaliteedi kohta ei oska midagi kostada, aga need on teadamatute kinnitust mööda üsna ussitanud.

Kella neljaks jõuame Kiievi kesklinna hotelli nimega "Ukraina", lepime kokku lähitundide tegevuskava ja jaguneme tubadesse. Kummalisel kombel on meid väga laiali paigutatud, mõned saavad toa teisel korrusel, teised peavad jällegi seitsmendale ronima. Võtmed antakse kätte isiklikult, seega ei tea ka Marianne, kus keegi asub. Toal ei ole väga viga, kui välja arvata see, et põrandal olev vaip pärineb samast aastast kui maja vundament, mobiililaadijat seinakontakti pistes on oht elektrilööki saada ning sedavõrd kitsast voodit ei ole minu silmad veel näinud.

Olmetingimustega tutvunud, koguneme alla fuajeesse ja läheme ühiselt hilisele lõunasöögile. Kui siseneme keldrikorral asuvasse 80-ndate stiilis sööklasse, saab see hetkega rahvast täis. Järjekorra pikuse järgi võib oletada, et toiduportsjoni kättesaamisega läheb

vähemalt tund või rohkem. Aga võta näpust, turumajandus on ka siia jõudnud ja käbedalt askeldavad teenindajad suudavad veerand tunniga kõigile soovitud toiduportsud kokku panna. Erilise osavusega jääb silma puutekraaniga kassaaparaadi juures tegutsev näitsik, käed liiguvad tal sellise kiirusega, et lausa kohustuslik on veidi filmida. Peale järjekordset klienti märkab kassaneiu minu tegevust ja ütleb midagi. Turvamehi õnneks ei kutsu.

Tänu varasele kohalejõudmisele jääb piisavalt aega ka õhtuse Kiieviiga tutvumiseks. Silma hakkab tohutu hulk miilitsaid, kes erinevalt Eesti korrakaitsetest peavad enamasti jalgsi kulgema. Püha Miikaeli katedraali esisele väljakule on rivistunud paarkümmend piitspeenikest neidu, toimub missivõistluse finaali fotosessioon. Kuidas Miikael ise selle peale vaatab, pole teada, aga kolmemeheline miilitsapatrull jälgib toimuvat maial ilmel.

Pärast lühikest ringkäiku kesklinna kitsastel munakivisillutisega tänavatel jõuame hotelli lähedusse tagasi ja mesinikud pudenevad laiali, enamus linna peale.

Kui nüüd veel hotellist kirjutada, siis vaatamata tubade tagasihoidlikule olukorrale ei olnud muude teenuste pakkumise pealt kokku hoitud. Fuajees tegutseb koguni kaks baari, üks riidetatud ja teine ebariidetatud baaridaamiga. Või no mitte just päris ilma riideteta, aga need lapse peopesa suurused lapid

fantasiale erilist ruumi ei jäta. 500 grivna eest lubab rinnakas brünett soovijal end 10 minutit paitada, tunniajase privaateduse eest tuleb käia välja juba 1500 grivnat.

4. päev, esmaspäev, 30. september

Vähemalt täna hommikul saab kauem magada, ja öiseid seiklusi arvesse võttes kulub see nii mõnelegi marjaks ära. Kohtume pärast kella kaheksat hommikusöögilaas, kus vahetame mõõdunud öö muljeid. Need on rikkalikud ega vaja siinkohal

Kinnipüütud hetk Kiievi tänavalt. Foto: Urmas Mikk

detailemat kajastamist.

Tänane esimene plaan on külastada mesindusmuuseumi. Vaatamata pooletunnisele ekslemisele kitsastel munakivitänavatel, ei suuda me leida ainsatki maja, mis selle moodi välja näeks. Pikapeale selgub kurb tõsiasi, et oleme muuseumi külastamisega viis aastat hiljaks jäänud, sest just umbes sedajagu aega tagasi sulges see jäädavalt ukсед. Pettunult sõidame minema ja suundume üle Dnepri jõe vaatama näitusehalli, kus toimub tänavuse mesindusaasta suursündmus Apimondia. Külastamise plaani täna ei ole, lihtsalt tutvume

olukorraga, mis eemalt vaadates tundub üsna karm. Hoolimata sellest, et ukсед tehti juba kaks tundi tagasi lahti, on sissepääsu ootavate huviliste järjekord sada korda pikem kui Tallinnas H&M-i avamisel. Üksmeelne järeldus on, et homme näitusele tulles peame olema kohal nii vara kui võimalik. Kaalumisele tuleb ka võimalus keegi ööseks järjekorda saata, aga vabatahtlike puudumise tõttu jääb see ära.

Päev jätkub ebaseadlike üllatustega, hotelli juurde tagasi sõites peatab meid liiklusmiilits.

Mõneminutilise nõupidamise järel saab bussijuht vormikandjaga kokkuleppele, peatänaval pannakse liiklus seisma ja buss keerab laia kaarega nina õiges suunas, et hotelli parklasse sõita. Kas ja kuipalju selline manööver maksma läks, meile ei avalikustata.

Kell näitab alles varast ennelõunat

ning tänane ülejäänud päev on mõeldud linnaga tutvumiseks. Nii jagunemegi gruppidesse, mina koos Katrini, Tauri ja Toomasega otsustame külastada Kiievi loomaaeda. Kuna see on üsna linna servas, kasutame kohalejõudmiseks metrood, see on samasugune nagu 30 aastat tagasi ja meenutab ärahetamiseni omal ajal korduvalt kasutatud Leningradi oma.

Loomaaed eriti kustumatut muljet ei jäta, Tallinna oma on rikkalikum ja vist isegi pindalalt suurem. Näiteks ahve ei leia me üldse, põhjus võib peituda muidugi ka selles, et nende tarandik asub vahetult huntide

oma kõrval ja aed seal vahel pole just parimas seisukorras.

Kui kõhunahk hakkab juba selgroo külge kinni jääma, on tagumine aeg mõelda lõunasöögi peale. Lähikonnas paistavad vaid elumajad, seega tuleb teha määramata pikusega jalgsimatku või otsustada mõne transpordivahendi kasuks. Mõningase arutelu järel langeb liisk taksole. Tänavaservas seisva null-nelja juht soostub meid 30 grivna eest paar kilomeetrit eemal asuva suure kaubanduskeskuse juurde sõidutama, kinnitades ühtlasi, et seal lähedal saab ka süüa. Me tõesti ei viitsi enam jala käia, seega pressime end nõukogude autotööstuse imesse ja mõne minuti pärast pannakse meid „Kassi pitsa“ nime kandva söögikoha ees maha. Pitsabaariga ei olnud me küll arvestanud, lootsime midagi restoranitoolist, aga nälg pidavat üsna hea kokk olema. Astume sisse avarasse ruumi, millele vahelae ehitamisega ei ole vaeva nähtud. Kõrgustes ripuvad ventilatsioonitorud ja kaablipundid, õnneks julgustavalt korralikult kinnitatud, seega istume laua taha. Kohe ilmub ettekandja, kellele me vaheldumisi vene ja inglise keelt rääkides, vahel ka žestikuleerides selgeks teeme, kes me oleme, kust tuleme ja mida tahame. Köök töötab kiiresti ning juba mõne minuti möödudes tuakse esimesed isuäratavalt lõhnavad taldrikutäied. Süües kasvab isu, seega tellime aeg-ajalt mõne meile erilise tunduva roa juurdegi. Kui

Ukraina missikaandidaadid, kes panid kohalikel miilitsionäridel silmad säräma. Ja mitte ainult neil... Foto: Urmas Mikk

Eestis oleks selline rikkalik eine rahakotis mõrva põhjustanud, siis Ukrainas seda hirmu ei ole ja nelja inimese tugev kolmekäiguline lõuna läheb maksma veidi üle 25 euro.

Ägisedes end laua tagant püsti ajanud, suundume kõrvalasuvasse kaubanduskeskusesse, et kodustele üht-teist kingituseks osta. Keskus paikneb kahes galeriaga ühendatud neljakorruselises hoones ning kaubanduspinna mahult Eestis sellisega võrdset veel ei ole. Hoolimata paaritunnisest kolimisest, me midagi väga erist leida ei suudagi. Hinnad on Ukraina suhteliselt madalale palgatasemele vaatamata Eesti omadega üsna sarnased. Erandiks on vaid toiduained, eriti maiustused ja alkoholi saab kätte mõnevõrra osavamalt. Et mitte päris tühjade kätega lahkuda, teeme pikema peatuse kommipoes, varudes kottidesse märkimisväärse hulga magusat.

Õues valitsev pimedus annab märku, et aeg oleks hotelli poole suunduda. Oleme üsna äärelinnas ja kommipoodi jäetud grivnade hulk ei luba enam rikast euroopa turisti mängida. Nii otsustame liiklemisel takso asemel metroo kasuks, et minna päevast väsimust välja puhkama.

5 päev, teisipäev, 1. oktoober

Täna on siis lõpuks Apimondia päev. Äratus on varajane ning juba kell kaheksa sõidame messikeskuse poole, olles valmis mitmetunniseks järjekorras seismiseks. Kohale jõudes tabab meid positiivne üllatus – järjekorda pole ollagi! Kulub vaevalt pool tundi, kui igäühest

on veebikaameraga tehtud pilt, kätte antud reklaambrošüüridega riidest kott ning kaela riputatud messile sissesäämist võimaldav pääse. Tülpinud näoga turvamees heidab piletitetele põgusa pilgu, ja astumegi hiiglaslikku saali, kuhu on kogunenud oma kaupa pakkuvad mesindusettevõtted üle kogu maailma. Kuna isegi väikese osa väljapandud tehnika ja inventari kirjeldamine võtaks sedajagu ruumi, et mesindusprogrammi trükiste rahad saaks hetkega otsa, piirdun vaid huvitavamate leidude mainimisega. Näiteks pakuti „Hello Kitty“ fännidele kaunikujuulist roosat meevurri. Tõenäoliselt on samalt firmalt järgmisena oodata vurri „Angry Birds“, mis mõeldud eriti tige date mesilasperede omanikele. Isegi kaldu asetsev meevurr oli välja mõeldud. Selle ees peatume pikemalt, arutledes põhjalikult taolise paigutuse eeliste ja puuduste üle. Pikema diskussiooni tulemus on – ilus asi, aga töötegemiseks ei kõlba.

Üks osav puusepp oli näitusele toonud väga põhjaliku väliskujundusega lamavtarud. Eemalt vaadatuna nägid need välja pigem riidekirstu moodi, see-eest olid kõik välispinnad kaetud freesi abil süvistatud pil-

August Rapp oma lahutamatu kaaslasega.
Foto: Ülo Lippa

tidega. Paljud pahaaimamatud messikülastajad üritasid nende tarude katuseid tõsta, et näha, kuidas kunstiteosed seestpoolt välja näevad. See oli aga saatuslik viga, sest omanik tegi kiiresti selgeks, et kui juba katust tõsta, tuleb sinna taru sisse ka mõni rahataht panna. Hetkel kui mina järjekordse uudishimuliku toimetamist jälgin, on neid rahatahti seal sees juba arvestatav hunnik.

Tõsiste mesindusuuringutega tegelejad turklased pakuvad oma boksis kümneid söödalisandeid. Isegi kui veerand reklaamis lubatavast tõeks osutus, saaks nende eliksiiride mesilastele söötmisega täiesti haiguskindlad pered kes koguvad hooaja jooksul saagi, mille turustamise järel leiavad mesinike nimed Forbes-i top 100-s äramärkimist.

Vene spetsialistid olid samuti esindatud võimsa keemiaarsenaliga, pakuti kõikvõimalikke varroatoosiravimeid. Kui paljud osalejad vaid näitasid oma toodangut, võimaldades huvilistele tellimist kodulehe kaudu, siis venelastel ravimeid oli kaasas piiramatus koguses ning ostjate puudust ei paistnud olevat.

Ja otse loomulikult pakuti mett. Seda oli igast maailma otsast,

enamasti väiksemates purgikes-tes, ja kui suurema inventari kohapeal ostmise võimalused jäid napiks, siis meepurke oli kaasa võetud piisavalt. Nii käis-ki just meelettide ees tihedam tunglemine ja degusteerimine, seega polnud põhjust tühja kõhtu kurta. Tualetti tahaks ikka vahel külastada, seega läheme Sergeiga seda otsima. Alumiselt korrusel leiamegi ukse, kuhu on selges vene keeles kirjutatud – Fekalnaja stantsia nr. 3.

Saali tagumises kolmandikus asub Eesti kutsemesinike boks, kus askeldavad veidi väsinud, aga rõõmsameelse ilmega Peter, Jaanus ja Ardi. Seintele riputatud pannooide järgi otsustades saab tellida termopuidust ja vahtplastist tarukorpuseid, Buckfast-mesilasemasid ja meekäitlemis-inventari. Tunglemist boksi ees küll ei ole, kuid pidevalt toimetavad seal üks-kaks huvilist ja mehed ise väidavad rahulolevate nägudega, et näitusele tulek on end õigustanud.

Kella neljaks messikeskuse juurde tellitud buss viib suurema osa meie seltskonnast hotelli puhkama. Tõsisemad entusiastid, sealhulgas ka siinkirjutaja, jäävad aga kohale. Pilet keh-tib ju veel kolm tundi ja patt oleks seda aega mitte ära kasu-tada. Pool tundi enne näituse sulgemist jõuame järeldusele, et nüüd on tõesti kõik üle vaadatud ja asutame end metroopeatu-se poole minema. Õnnetuseks avastab Aivo nurga tagant veel ühe ukse, mille taga väiksemas saalis on end sisse seadnud suur hulk meemüüjaid. Kuigi minul hakkab mesindusest tänaseks vil-land saama, veedame seal pool täiendava tunnikese ja metroosse jõuame alles hämarikus. Ilmselt pole minu kaaslased metrooga

just kõige paremini kursis, sest perroonil seistes tekib arutelu, millises suunas peaks sõitma. Astun vagunisse, viimasel hetkel suudab ka Aivo end läbi sulguva-te uste sisse pressida, kõhklejad jäävad aga jahmunud nägudega järgmist rongi ootama.

Peale paaritunnist puhkust hotellis hakkab tunduma, et vaa-tamata päeva jooksul söödud meele, tahaks nagu midagi toe-kamat ka. Kuna eile külastatud pitsabaari toit tundus hea ja kaa-sahaaratud reklaamleht kinnitas, et telefoni teel võetakse tellimusi vastu 24/7, püüame õhtusööki hotellituppa tellida. Heast rek-laamist hoolimata ei ole see siis-ki lihtne ja meiega vestelnud töötaja pole toidu hotellituppa toomisest üldse vaimustuses. Kui lõpuks siiski kaubale saame, ilmneb, et enne kahte tundi ei tasu õhtusööki oodata. Liialt pika ooteaja tõttu loobume tellimusest, sööme ära viimased kodust kaasa võetud toidud ja läheme väsinult magama.

(Järgneb)

Värvika reisikirja autor Ülo Lippa.

EELTEADE

EESTI MESINIKE TALVINE TEABEPÄEV TOIMUB 15. VEEBRUARIL PAIDES

Õppe- ja teabepäevade korraldamist toetab Euroopa Liit Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riikliku programmi 01.09.2013–31.08.2016 kaudu. Osavõtt on tasuta. Lõuna ning kohvi- ja teepausid on tasuta.

15. veebruaril 2014 toimub Paides Paide Kultuurikeskuses Pärnu 18 algusega kell 10.00 Eesti mesinike talvine teabepäev.

Kava on koostamisel. Täpsem info teabepäeva kohta avaldatakse jaanuaris 2014 mesinduse veebi-lehtedel ja 6. veebruaril 2014 ilmuvas Maalehes.

Osalemiseks palume eelnevalt registreeruda:

- veebis (registreerimisvormil): www.mesindusprogramm.ee
- telefonil 637 64 93 (E, T, R kl 10.00-16.00)
- mobiilil 53 41 40 67

Täpsem info Aivar Raudmets tel. 53 41 40 67

NB! Kui teil on ettepanekuid teabepäevade teemade osas, palume need saata jaanuarikuu alguseks meiliaadressile mesindusprogramm@gmail.com. Võimaluse korral püüame nendega arvestada.

TEADE EMLI LIIKMETELE!

LIIKMEMAKS ALATES 1. JAANUARIST 2014

23. novembril toimunud üldkoosolekul võeti vastu otsus 2014. aasta 1. jaanuarist kehtima hakkava liikmemaksu kohta.

- **LIIKMEMAKS ON 30 EUROT AASTAS** (sõltumata mesilasperede arvust, kuid on iga liikme enda valik, kas ja kuidas ta tahab liitu lisaks kohustuslikule liikmemaksule toetada).
- Liikmed, kel on 1. jaanuariks täitunud 75. eluaasta, on vabastatud liikmemaksu tasumise kohustusest, kuid sponsoriuse korras on see õigus alati olemas.
- **Liikmemaksu laekumise tähtaeg hiljemalt 1. märts.**

Palume tasuda liikmemaks EMLi arveldusarvele **SEB-pangas 10002021522005** (1. veebruarist alates **EE451010002021522005**).

Saajaks kirjutage palun: **Eesti Mesinike Liit MTÜ** ja selgitusse: **liikmemaks 2014**.

Kui maksja nimi erineb liikme nimest, siis märkige kindlasti ka, kelle eest tasutakse.

Liikmemaksu arveid me eraldi ei väljasta. Kes aga tahab arvet kindlasti saada, andke palun teada ja see saadetakse teile meiliga.

SLOVEENIA MESI SAI EUROOPA LIIDU KAITSTUD PÄRITOLUNIMETUSE

Sloveenia mesi sai Euroopa liidu kaitstud päritolunimetuse ja on 19. Sloveenia toode ja esimene põllumajanduslik tooterühm, mis seda nimetust kannab. Sloveenia mesi on olnud oma kõrge kvaliteedi tõttu tarbijate seas alati hinnatud. 1999. aastal juurutati Sloveenia mesinduses mee süstemaatiline kontroll. Kvaliteedinõuetele vastava mee veesisaldus peab olema alla 18,6% ja HMFi sisaldus alla 15 mg/kg.

Sloveenia on Euroopa Liidu ainus riik, mille autohtoonel mesilasel on kaubamärgi kaitse. See tähendab, et Sloveenias ei tohi aretada ühtki muud mesilasrassi.

Kaitstud päritolunimetuse ehk PDO (inglise keeles *Protected Designation of Origin*) tähistab toodet, mida toodetakse kindlas riigis, regioonis või kohas ning millel on kindlad, kohale iseloomulikud omadused. Tingimuseks on, et tooraine saadakse ja töödeldakse ning toode toodetakse ja valmistatakse müügiks ette määratletud geograafilises piirkonnas.

MESINDUSKURSUSED ALGAJATELE (2 KOOLITUSGRUPPI)

Kursustel osalemise eelduseks on motivatsioonikiri, kus on välja toodud kaalukad põhjendused kursusel osalemiseks. Eelnevad teadmised mesindusest ei ole olulised. Registreerimine kuni 20. jaanuarini 2014. Täpsem ajakava ja koolitusprogramm on EMLi kodulehel <http://www.mesinikeliit.ee/koolituskeskus/>

Kursuste toimumine:**1. grupp Rakveres**

Kursus algab 25. jaanuaril 2014

2. grupp Viljandis

Kursus algab 8. veebruaril 2014

Kursuse korraldamist toetab Euroopa Liit Eesti riikliku mesindusprogrammi 2013–2016 raames. Õppustest osavõtt on tasuta. Kursusel osalejate arv on piiratud.

Kursusel osalemiseks täitke vorm kodulehel www.mesinikeliit.ee või saatke e-kiri aadressile mesilaspere@gmail.com.

Täpsem info telefoni teel EMLi tegevjuhilt: 50 29 006.

MITMED MESINDUSKURSUSED TALLINNAS

EML alustas mesindusalaste koolitustega aktiivselt juba 2013. aasta kevadel, kui komplekteeriti õppegrupid nii Tallinnas kui ka Tartus. Sügisel lõpetas kursuse 43 huvilist. Ja neid me loeme oma Koolituskeskuse I lennu lõpetajateks. Kursuse maht oli 40 akadeemilist tundi, sh. 2 päeva erinevates mesilates.

2014. aasta veebruarist alates korraldame Tallinnas erineva tasemega mesinduskursusi. Teadmisi saab tulla omandama kolmes grupis.

- Uudistajate grupp neile, kel ei ole mesindusega veel otseseid kokkupuuteid, kuid kes tahavad selle põneva ja meie keskkonnale väga vajaliku valdkonnaga tutvuda.
- Algajate grupp neile, kel on olemas mesindusega väga põgus kokkupuude. Kes on mesindusega tegelemist pidanud alustama võib-olla n.-ö. "sundseisus" (näiteks pärandatakse tarud) või saanud selle huvi mõne pereliikme või sõbra tegetsemist nähes.
- Edasijõudnute grupp neile, kel on juba mõningane mesindamiskogemus, kuid kes tahavad saada lisateadmisi ja praktilise mesindamise jälgimist erinevates mesilates.

Kursustel osalejatel on võimalik saada tagasi tulumaks, sest koolituskava on kinnitatud Haridus- ja Teadusministeeriumilt saadud koolitusloaga 7121HTM.

Kursustele registreerumine on alanud. Osalema on oodatud kõik, sõltumata EMLi liikmelisusest. Täpsema koolituskavaga saab tutvuda meie kodulehel www.mesinikeliit.ee/koolituskeskus. Ajakava täpsustatakse jaanuaris 2014, infot saab ka EMLi tegevjuhilt telefonil **50 29 006** või meili teel: mesilaspere@gmail.com

SEMINAR. KUIDAS MAKSTA MAKSE JA KORRALDADA OMA RAAMATUPIDAMIST

- **Tallinnas** - 22. jaanuaril kell 17.00–20.00
- **Viljandis** – 7. veebruaril kell 16.00–19.00

Lühiseminar koos 2013. aasta tuludeklaratsiooni täitmisega.

Täpsemat infot küsige EMLi tegevjuhilt või tutvuge osalemistingimustega meie kodulehel www.mesinikeliit.ee/koolituskeskus

EESTI MESINIKE LIIDU KOOLITUSKESKUSE TEGEVUSKAVA
JAANUAR - SEPTEMBER 2014

Koolituskeskusel on koolitusluba 7121HTM ja seega on kõikidel pikemaajalistel koolitustel osalenutel võimalik saada tulumaksutagastust.

Tasulised pikaajalised kursused Tallinnas		
Mesindusalaste eelteadmiste kursus neile, kel ei ole eelnevat kokkupuudet mesindusega (koolituskava I moodul)	Kolmapäeva õhtuti vastavalt õppegraafikule (veebbruar-juuni) Ehitajate tee 5	Kokku 60 tundi, sh. 1 päev mesilas
Mesinduse ABC kursused neile, kel on väga vähe kogemust, kuid kes soovivad hakata mesindusega tegelema (koolituskava II moodul)	Kolmapäeva õhtuti vastavalt õppegraafikule (veebbruar-september) Ehitajate tee 5	Kokku 60 tundi, sh. 2 päeva mesilas
Mesinduskursus edasijõudnutele ehk neile, kel on juba rohkem kogemusi või eelnevalt läbitud lühikursusi või ABC kursusi (koolituskava III moodul)	Kolmapäeva õhtuti vastavalt õppegraafikule (veebbruar-september) Ehitajate tee 5	Kokku 60 tundi, sh. 4 päeva mesilas

Tasulised lühikoolitused		
Kuidas maksta makse, majandada oma mesilat ja täita tuludeklaratsiooni	Tallinnas, kolmapäeval 22. jaanuaril kell 17.00-20.00	Viljandis, reedel 7. veebruaril kell 16.00-19.00

Tasuta mesinduse ABC koolitused		
Kursuse korraldamist toetab Euroopa Liit Eesti riikliku mesindusprogrammi 2013–2016 raames.	Rakveres, 25. jaanuarist kuni augustini	Kokku 60 tundi, sh. 3 päeva mesilas
	Viljandis, 7. veebruarist kuni juulini	Kokku 60 tundi, sh. 3 päeva mesilas

Õppesõidud	
11.-16. mai Rootsi mesindus	Koolitaja Aili Taal
25. juuni-4. juuli Norra mesindus	Koolitaja Aleksander Kilk
1.-3. august Leedu mesindus	Koolitaja Aleksander Kilk
September (kuupäevad täpsustamisel) Poola mesindus	Koolitaja Maire Valtin

Täpsem info EMLi tegevjuhilt, kelle tegevusvaldkonda kuulub ka Koolituskeskuse töö juhtimine: e-mail: mesilaspere@gmail.com, telefon 50 29 006, koduleht www.mesinikeliit.ee/Koolituskeskus

ÕPPEREIS TUTVUMA ROOTSIMAA MESINDUSEGA

- Toimumisaeg: 11.–16. mai (6 päeva)

- Transport: kõigi mugavustega reisibuss ja Tallinki laev

- Ööbimine: minnes ja tulles laevas 4-kohaline kajut, Rootsimaal 2-kohalised toad

Külastatavaid mesilaid on 6–8, nendes hulgas nii suuremaid kui ka väiksemaid. Lisaks tavapärastele mesindusega seotud tegevustele saame ka teada, kuidas üks mesinik valmistab mõdu, aga teine hoopis šokolaadi. Loomulikult külastame mitut mesinduspoodi, et täiendada vajadusel oma inventari ja soetada muid tarvikuid või lihtsalt uudistada väljapandud kaupu.

Lisaks mesilatele külastame ka üht jaanalinnufarmi, kus sööme lõunasöögiks jaanalinnuliha rulli.

Kõikides mesilates on meil tõlge rootsi keelest eesti keelde. Meie vastuvõtjaks ja kontaktide korraldajaks on Rootsis elav Mari-Ann, kes on ametilt loomaarst, kuid abikaasa kõrval saanud ka mesinikuks.

Laeval toimub paaritunnine koolitus, kus meile jagab oma teadmisi tuntud mahemesinik Aili Taal.

Investeering teadmiste omandamiseks on 385 eurot. See sisaldab transporti, majutust koos hommikusöökidega (kaasa arvatud 2 hommikusööki laevas), mesilate külastust koos tõlkega eesti keelde, jaanalinnufarmi külastust koos lõunasöögiga, mahemesinduse koolitust laeval.

EMLil on HTM koolitusluba ja seetõttu saab õppesõidu hinnast tulumaksudeklaratsiooni esitamiseega osalist tagastust.

Hinnale lisandub kindlustus (soovituslik ja sõltub vanusest), söögid vastavalt kõhutundele, muud külastuskohad lisaks mesilatele, soovi korral 2-kohaline kajut laevas.

Registreerimine reisile on alanud. Täpsemat kava uurige meie kodulehelt www.mesinikeliit.ee või küsige tegevjuhilt.

Marianne Rosenfeld, EMLi tegevjuht

ÕPPEREIS TUTVUMA NORRA MESINDUSE JA LOODUSIMEDEGA

- Toimumisaeg: 25. juuni – 4. juuli (10 päeva)

- Transport: kõigi mugavustega reisibuss ja Tallinki laev

- Ööbimine: minnes ja tulles laevas 4-kohaline kajut, Norras hostelid või käämpingud

Marsruut on täpsustamisel, kuid kindlasti külastame Oslot, Bergenit, Lillehammerit, Geilot... Ja millised unustamatud vaated, kui hakkame sõitma Hardangervidda mägiplatoole või peatume Voringsfossen kose juures. Või milline unustamatu tunne, kui meie tee sukeldub korduvalt tunnelitesse, et jõuda järgmisse unustamatu elamusega sihtpunkti.

Ja loomulikult külastame me mesinikke nende mesilates ja mesinduskeskusi, kohtume Norra Mesinike Liidu eestvedajatega ja omandame kogemusi ja infot selle imepärase maa mesinduse toimimisest.

Laevas, bussis ja sihtkohas toimuvad koolitused ja kuna EMLil on koolitusluba 7121HTM, siis vastavalt sellele kava neljale moodulile on osalejatel võimalik taotleda tuludeklaratsiooniga osalist tulumaksutagastust.

Sõidu lõplik hind selgub veebruari lõpuks (sõltub majutuskohtadest), kuid kõigi eelduste kohaselt jääb see samasse suurusjärku, kui oli meie sügisene Ukraina-reis.

Reisile registreerimine on alanud. Ettemaksu 100 euro tasumisel on võimalik valida juba praegu istekoht bussis. Õppesõidu kohta väljastatakse arve. Reisi lõplik tasu peab olema makstud hiljemalt 30. aprilliks 2014.

Sõidu sisuline juht ja koolitaja ning kohapeal eesti keelde tõlkija on EMLi juhatuse esimees Aleksander Kilk. Tehniline korraldamine ja muu info ning vastutus on EMLi tegevjuhil Marianne Rosenfeldil, kelle käest saate soovi korral konkreetset informatsiooni ka enne järgmise "Mesiniku" ilmumist veebruarikuus või koolituskava (reisikava) ülespanekut kodulehele.

Selle kohta, kuidas meie reise toimuvad või kuidas need on toimunud, võib varsti lugeda osalejate kirjutatud kokkuvõtetest meie kodulehelt www.mesinikeliit.ee/koolituskeskus või ka minu uuest blogist "Mesilaspere uudised", mille leiab uue aasta alguses veebilehelt www.mesilaspere.blogspot.com.

Kui teile meeldib reisida ja ka mesindusalast infot saada, võtke julgelt ühendust. Meeldivate kohtumisteni EMLi õppereisidel.

Marianne Rosenfeld, EMLi tegevjuht

KOHALIKE ÜHENDUSTE/SELTSIDE ÕPPE- JA TEABEPÄEVAD NOVEMBRIST 2013 KUNI VEEBRUARINI 2014

Õppe- ja teabepäevade korraldamist toetab Euroopa Liit Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riikliku programmi 01.09.2013–31.08.2016 kaudu. Osavõtt on tasuta.

HARJUMAA

Keila Aiandus- ja Mesinduseltsi õppe- ja teabepäev

Keilas Ohtu tee 5 II korruse saalis
09.02.2014 kl. 12.00

- Talvised tööd mesilas. Nälg mesilasperes. Uute perede moodustamine.

Lektor Mai Endla

Info: Aivi Jakobson, 51 94 58 76

Tallinna Mesinike Ühistu õppe- ja teabeõhtud

Tallinnas Ehitajate tee 5 VII-315

14.01.2014 kl. 17.30

- Mesindusmeetod emaeraldusvõrega ja kärjemajandus.

Lektor Mati Haabel

11.02.2014 kl. 17.30

- Ülevaade Põhja- ja Baltimaade Mesindusnõukogu aastakoosolekust ja teaduskonverentsist 2014 Malmös (Rootsis).

Lektor Aleksander Kilk

Info: Uku Pihlak, 50 52 736

JÕGEVAMAA

Põltsamaa Mesinike Seltsi õppe- ja teabepäev

Põltsamaa Kultuurikeskuses Põltsamaal

J. Kuperjanovi 1 08.02.2014 kl. 10.00

- Teemad ja lektorid täpsustamisel.

Info: Ain Seeder, 52 50 204 ja veebis:

www.poltsamaamesi.eu

LÄÄNE-VIRUMAA

Lääne-Virumaa Mesinike Seltsi õppe- ja teabepäev

Roelas Lääne-Virumaal 01.02.2013 kl. 10.00

- Mesilasemade kasvatamine emaga ammperes. Mesilaspere arengu suunamine lähtuvalt rassist või tõust.

Lektor Madis Mutso

Info: Aili Taal, 50 98 734

RAPLAMAA

Raplamaa Mesinike Seltsi õppe- ja teabepäev

Valtu jahimajas Raplamaal 12.01.2014 kl. 11.00

- Mesilaste korjemaa. Nõuded mesindusruumidele ja seadmetele.

Lektor Aivo Sildnik

- Apiteraapia - tervis mesilaste abil.

Lektor Astrid Oolberg

Info: Viktor Reino, 56 56 90 13

TARTUMAA

Elva Mesinike Seltsi õppe- ja teabepäev

Elvas Pargi 34 08.02.2014 kl. 10.00

- Mesilasperede talvitumine ja talvised tööd mesilas. Kuidas saada kvaliteetset mett.

Lektor Tõnu Hiiemäe

Info: Tõnu Hiiemäe, 50 49 020

Õppepäevade teemade ja lektorite valikus võib ette tulla muudatusi. Muudatustest tuleb ette teatada hiljemalt 2 nädalat enne õppepäeva toimumist Eesti mesindusprogrammi projektijuhile, e-mail: mesindusprogramm@gmail.com või telefon 53414067.

Õnnitleme detsembri- ja jaanuarikuu sünnipäevalapsi!

Paul Hank	92	2. detsember	Taimo Kaljola	75	23. jaanuar
Ilmar Ernits	86	1. detsember	Vello Koosapoeg	70	14. jaanuar
Toomas Etti	81	30. detsember	Kaie Josing	55	6. detsember
Juta-Johanna Hunt	79	23. detsember	Jüri Anissimov	55	20. jaanuar
Rein Aru	78	3. detsember			
Tõnu Kirs	78	8. jaanuar			
Taivo Kokk	77	19. detsember			
Mart Holts	77	13. jaanuar			
Artur Jakobson	76	15. detsember			

Head uut aastat!

Esi- ja tagakaane fotod: Peep Käspre.

EML ajalehe "Mesinik" järgmine number 1 (81) ilmub veebruaris 2014.

Kaastööd, teated ja reklaam saata aadressil: J. Vilmsi 53G, 10147 Tallinn (EML) või e-postiga: kilk@cc.ttu.ee või linask@neti.ee.
EML kontakttelefonid: 52 93 589 (A. Kilk) või 63 764 93 (EML kontor, J.Vilmsi 53G, 10147 Tallinn; teispäeviti ja reedeti kell 10-16).
Mesindusalane teave Internetis: www.mesinikeliit.ee; www.mesindus.ee; www.mesindusprogramm.eu.

**Eesti mesinduse arendamist toetab käesoleval ajal Euroopa Liit
"Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riikliku programmi 01.09.2013 – 31.08.2016" tegevuste kaudu.**

Mesindusprogrammi eesmärgid on: mesinike ja mesindusseltside abistamine ja toetamine mesinduspäevade ja -õppuste korraldamisel ning kohaliku mesinduselu edendamisel; teabelevi arendamine ja mesinike parem erialane teavitamine; mesinduse efektiivsete tehnoloogiliste lahenduste arendamine, tutvustamine ja propageerimine; toote- ja turuarenduse tegevuste suunamine ja toetamine; varraatoosi ja teiste mesilashaiguste tõhusate tõrjemeetodite ja -võtete propageerimine ning mesinike nõustamine mesilashaiguste tõrjes; mee kvaliteedi seireuringute korraldamine ja mesinike teavitamine ning nõustamine küsimustes, kuidas mee tootmise ja käitlemise protsessis mee kvaliteeti säästa ja parandada. Programmi raames valminud materjalid on tasuta.